

ANDREI KISS

Municipiul Timișoara este un oraș dinamic cu foarte mare întindere și cu diverse și variate posibilități de cuibărire pentru numeroase specii de păsări. În jurul cetății de altădată în terenuri virane "la o lovitură de tun" s-au amenajat parcuri spațioase în care s-au păstrat mai multe exemplare din esențele lemnoase autohtone (stejar, frasin, arțar, ulm) și în care s-au plantat esențe lemnoase de proveniență sudică în scopuri ornamentale (castan, platan, tei, tisa, gledicie, salcâm, larice, molid, brad, thuja ș.a. sau mai puțin cunoscute ca *Ginko*, *Liliodendron* etc.).

De-a lungul râului Bega, canalizată, s-au amenajat alei de plop piramidali și canadieni, sălcii, pruni ornamentali, duzi plângători și numeroase tufe oenamentale, de regulă *Forsitia*, *Syringa*, *Cataegus*, *Veigelia* ș.a. S-a amenajat Rosariumul, Alpinetul, Grădina Botanică care sunt amenajări horticole de excepție ale orașului nostru, denumit și orașul parcurilor.

Pe lângă parcuri cimitirele orașului, care sunt numeroase și de mare întindere în fiecare cartier central și mărginaș, au păstrat și specii care au crescut spontan (tufe de măcieșe și de porumbe, păr sălbatic, câte un salcâm) și care au fost cuprinse în plantări artificiale ale esențelor sempervireșcente (brad, molid, thuja, buxus), care în multe cazuri au ajuns la dimensiuni apreciabile. Locul de depozitare a gunoaielor din cimitire, de regulă coroane și bălărie uscată, crengi, sunt locuri căutate de multe specii de păsări.

Din întrepătunderea orașului cu localitățile învecinate au rezultat cartierele de blocuri, unde între timp s-au format spații verzi specifice, dar și imense terenuri virane care nu au ajuns să fie amenajate și astăzi sunt bălării. Prin construcții și amenajări au dispărut biotipuri naturale specifice, ca gropile și cubicele cu stufăriș și ape stătătoare din zona Stadionului și Spitalului Județean, bălțile de la Ronăț, iar în zonele

sudice ale oraşului două pădurici au fost reduse la dimensiuni critice. Au dispărut de asemenea majoritatea terenurilor virane, izlazarile, livezile cu pomi fructiferi, viile, gropile cărămidărilor etc. Prin amenajarea parcurilor dispare din ce în ce subarboretul și sunt eliminați copacii bătrâni și uscați (practic s-a lichidat aproape integral posibilitatea de cuibărire a speciilor în scorburi).

O zonă naturală, care s-a păstrat și după regularizarea râului Bega, a rămas malul drept înainte de Turbina, în dreptul localității Ghiroda, unde fâșia de stufăriș pe alocuri se întinde pe 100 m lățime în zona inundabilă colmatată. Aici cresc și exemplare de arin. Tot ca o zonă naturală o putem considera și o parte a Pădurii Verzi care a fost "cuprinsă" de întinderea oraşului între Motel-Stațiunea Meteorologică și Grădina Zoologică. Stufărișe mai puțin întinse găsim în bazinele de decantare a Fabricii de Zahăr precum și în Balta Teriga la câțiva km de fosta Haltă Ronaț, loc de cuibărit și staționare a multor specii acvatice în trecut.

Mai menționăm, ca locuri căutate pentru cuibărit, grădinile caselor, terenurile abandonate cu construcțiile prăbușite, locurile fostelor fabrici, rambleul căii ferate ce traversează oraşul, pepinierele Horticola și a C.F.R.-ului, terenuri neumblate în spatele grădinilor mărginașe, porțiuni din întinderea curților fabricilor, terenurile unităților militare, depozite înconjurate de vegetație, zonele întinse ale stadionului și ale Antenelor de Radio, Ștrandul Tineretului din Pădurea Verde, ștrandul natural din Zona Lacului, cursul pârâului Behela precum și bazinele crescătoriei piscicole cu canalele de legătură, spații verzi neamenajate pentru public, la Uzina de apă din Fabric și multe alte locuri în care numai ochii specialistului observă, că păsările le-au ales și le-au acceptat pentru cuibărire. Aici își desfășoară viața lor (construcția cuibului, clocitul, hrănitul puilor) cu maximă discreție. Cuiburile sunt depistate de către oameni de puține ori, de regulă din pură întâmplare, dar sunt căutate cu insistență de pisicile hoinare, dușmanii cei mai de seamă a speciilor clocitoare în oraș.

Nici noi nu am căutat în mod expres cuiburi, și nu avem pretenția că am inventariat în întregime speciile de păsări cuibăritoare din Timișoara, dar umblând atent prin diferite zone am surprins anumite comportamente, ca semnalarea teritoriului de către mascul, construcția cuibului, hrănitul puilor ș.a., care atestă sigur cuibăritul unei specii. Am găsit așadar numeroase cuiburi și am fost martori la multe abandonuri și încercări în urma factorilor de drenaj, de regulă antropogenă.

În interpretarea noastră ne referim la perioada 1974-1997 (câteva observații le avem din 1964-1968) luând în considerare doar perimetrul orașului, fără Pădurea Verde propriu-zisă, biocenoza naturală cea mai apropiată și care este și "sursa" principală de specii care pătrund în oraș pentru cuibărire. Ne vom folosi și de câteva note referitoare la tema noastră, observațiile ornitologului EMIL NADRA (1904 - 1978) din perioada 1940-1955, nepublicată, pentru a sublinia dinamica speciilor de păsări cuibăritoare din perspectiva timpului.

Suntem convinși că menținerea parcurilor, al fondului arboreal municipal, prin plantări succesive, vor permite și de aici încolo cuibăritul păsărilor în interiorul orașului, susținut și de hrană abundentă și accesibilă pe gunoaiile menajere, la silozri, mori și în alte locuri. Tendința de urbanizare a multor specii (nu numai păsări!) este o tendință mondială, încet, încet selectându-se speciile din genofondul natural, care găsesc și în orașe parametrii existenței lor și care se pare că se simt mai bine și mai în siguranță (din lipsa dușmanilor naturali) în ecosisteme urbane.

Lista speciilor cuibăritoare în municipiul Timișoara

- 1 - *Podiceps ruficollis* (Pall.) 1764 - Corcodel mic; este o specie cuibăritoare permanentă în stufărișul de pe Bega, la Pescăria Ghiroda. Am surprins-o cuibărind pe Canalul Bega-Timiș în spatele Uzinei Azur în 1978.
- 2 - *Ardea purpurea* L. 1766 - Stârc roșu; a cuibărit într-un pâlc de stuf în Pescăria Ghiroda până în 1992.
- 3 - *Ciconia ciconia* (L.) 1758 - Barză albă; a cuibărit regulat pe hornul Școlii generale din Freidorf până în 1987; a revenit în 1990 și 1992.
- 4 - *Anser platyrhynchos* L. 1758- Rață mare; a cuibărit frecvent 1-2 perechi la Teriga până în 1986, când au intervenit în zonă cu canalizări; în Zona Lacului cuibărea înaintea aranjării strandului din 1985; azi pe Canalul Bega-Timiș 1-2 perechi în spatele zonei industriale sud a orașului; în 1991 am găsit cuib cu 9 ouă pe pârâul Behela în apropierea Grădinii Zoologice (poate exemplare scăpate din captivitate?).
- 5 - *Aythya ferina* (L.) 1758 - Rață cap-castaniu; o pereche cu pui la Ghiroda Veche, la marginea stufărișului, 1990.
- 6 - *Circus aeruginosus* (L.) 1758 - Herete-de-stuf; la Teriga cuibărea o pereche; o pereche apare anual la Ghiroda Veche (dans nupțial în 1996).

- 7 - *Falco tinnunculus* L. 1758 - Vânturel roșu; după E. NADRA cuibărește frecvent în edificiile mari, în golurile din ziduri sau în turnuri de biserică. Din familia răpitoarelor de zi este unica specie care cuibărește în oraș; azi cuibărește în mod curent în turla Bisericii Ortodoxe Mitropolitană, pe bisericile din cartierele Elisabetin și Fabric, pe Centrul de Sudură, pe Opera Română, pe birourile UMT, pe stația de balastru UMT, pe platan în fața Castelului Huniade, pe frasin, la perimetrul coloniei de ciori de semănătură, în Parcul Neptun etc.
- 8 - *Phasianus colchicus* L. 1758 - Fazan; a cuibărit în Cimitirul Evreiesc 1989; Posibil și în alte locuri. Iarna apare des și regulat în grădinile zonelor mărginașe și în cimitire de cartier.
- 9 - *Rallus aquaticus* L. 1758 - Cârstel-de-baltă; era prezent și la Teriga; am auzit an de an primăvara în stuful de pe Bega.
- 10 - *Gallinula chloropus* (L.) 1758 - Găinușă-de-baltă; femelă cu pui în Zona Lacului, seara la 8,20 în 1995. Prezentă și în Pescăria Ghiroda în perioadele clocitului.
- 11 - *Fulica atra* L. 1758 - Lișiță; am observat permanent în stufărișul Begăi de la Ghiroda Veche; am găsit cuib cu ouă pe Canalul Bega-Timiș în 1980.
- 12 - *Vanellus vanellus* (L.) 1785 - Nagâț; deși nu am găsit cuibul, femela apăra zona cu insistență în spatele Uzinei Azur, 1995.
- 13 - *Streptopelia decaocto* (Friv.) 1838 - Guguștiuc; interesant că E. NADRA nu o sesizează ca specie cuibăritoare deși era. Cuibărește în mod frecvent; am întâlnit cuibărit în molid, pomi fructiferi, cot de burlan, pe corpuri de iluminat și în cele mai neașteptate locuri. În construcția cuibului acceptă și materiale inedite (în curtea UMT și în cimitire am întâlnit cuiburi din sârme).
- 14 - *Cuculus canorus* L. 1758 - Cuc; E. NADRA spune că în decursul anilor numai în două cazuri i-a găsit puiul pe teritoriul intern al orașului. O dată într-un cuib de *Acrocephalus palustris*, care era clădit aproape de gardul viu al unei grădini, la cca. 50-60 cm de sol. Pe al doilea într-un cuib de *Acrocephalus arundinaceus*, în stuful dintr-o groapă cu apă de lângă cărămidărie. Noi am găsit cuib de *Erithacus rubecula* cu pui de cuc în incinta Muzeului Satului Bănățean, în urzică, 1987. Specia este prezentă și la Teriga precum și în preajma stufului de la Ghiroda Veche, în toată perioada clocitului.
- 15 - *Tyto alba guttata* (C. L. Brehm.) 1831 - Strigă; E. NADRA aprecia că între grinzi sau colțuri întunecate din podurile caselor mai vechi,

turnuri de biserici, cuibărește destul de des. Aproape în fiecare an am avut ocazia să-i aud strigătul caracteristic în oraș seara târziu sau noaptea, în timpul clocitului. În vara anului 1956 am primit de la niște zidari 4 pui zburători; seara se observă frecvent în cartierul Iosefin; în 1989 niște copii au distrus ponta de 4 ouă și au omorât un adult în podul clădirii cu Ancora.

- 16 - *Asio otus* (L.) 1758 - Ciuf-de-pădure; E. NADRA scria: Până când coniferele din parcurile și grădinile orașului erau mai abundente și dese, l-am găsit cuibărind destul de des în cuiburi vechi, părăsite de *Corvus cornix*, de regulă pe molizi. În două rânduri i-am colectat ouăle. Din 1950 nu l-am mai întâlnit cuibărind. Noi l-am găsit cuibărind într-un cuib de *Pica pica* pe thuja în Cimitirul Calea Șagului, 1990. Se cunosc în oraș mai multe locuri de iernare (la Muzeul Banatului, la Muzeul Satului Bănățean). Credem posibil o revenire mai frecventă ca specie cuibăritoare în oraș, având disponibilă o hrană abundentă.
- 17 - *Athene noctua* (Scop.) 1769 - Cucuvea; E. NADRA nota ca frecvent cuibăritoare, mai ales în podurile clădirilor mai vechi, case părăsite, turnuri de capele din cimitire, sau poduri de depozite pentru cereale, în crăpăturile și ferestrele de ventilație ș.a.; Aproape fiecare cimitir adăpostește 1-2 perechi de cucuvele. Staționează pe hornul caselor din cartiere dar este mereu gonit. Noi nu am găsit cuib dar este posibil cuibăritul a mai multor perechi în oraș.
- 18 - *Strix aluco* L. 1758 - Huhurez mic; E. NADRA spunea, că în oraș cuibărește rar. D. LINȚIA a aflat instalat un cuib în Parcul din fața Școlii Pedagogice în primăvara anului 1931, în scorbura unui stejar nu prea gros la înălțimea unui om, lângă o potecă foarte frecventată. Erău de variație roșie și au scos pui. În 1934 de la acel loc la 5-6 m, tot în scorbura unui arțar, la înălțimea de 5-6 m, am colectat eu ouăle. În 1948 am găsit un cuib, în fereastra de ventilație, cu pui. De atunci alt cuib n-am mai găsit. Se pare că devine o specie din ce în ce mai cuibăritoare. Am surprins cuibărind în Parcul Neptun în perioada 1992-1995, la periferia coloniei de ciori-de-semănătură, între cioatele unui arin retezat de vânt. O altă pereche s-a stabilit într-un cuib mărginaș al coloniei de ciori din Parcul Liceului Calderon (1994-1995). Pe strada Ofcea pe un dud, în cuib de coțofană a cuibărit în 1996. Am văzut zburând deseori în amurg și am auzit vocea de chemare a puilor în Parcul Tineretului, în Cimitirul Calea Șagului etc.
- 19 - *Apus apus* (L.) 1758 - Drepnea neagră; Au început să cuibărească două perechi sub strasina Castelului Huniade în 1974. Astăzi tot

- acolo cuibăresc 13-15 perechi (1996). S-a înmulțit ca specie cuibăritoare în oraș. S-au format mici colonii la Centrul de Sudură, în zona de blocuri de pe str. Mureș, pe Calea Lipovei ș.a.
- 20 - *Alcedo attis ispida* L. 1758 - Pescăruș albastru; E. NADRA a reținut, că an de an a clocit o pereche lângă Parcul Eminescu, în malul canalului Bega și în Parcul Poporului în malul Begăi Vechi. Deși la 22.04.1921 am prins din galeria cuibului o pereche pe seama muzeului din Timișoara, în anul următor a venit o altă pereche în locul celor dispăruți, ca să cuibărească. Din anul 1940 înapoi pescărușul albastru nu mai cuibărește în raza orașului; Noi am văzut an de an, și cu hrană în cioc, la bazinele pescăriei lângă Turbina, pe malul stâng al Begăi în spatele Tăbăcăriei. Vara și iarna 1-2 ex. și pe porțiunea centrală a Begăi.
- 21 - *Merops apiaster* L. 1758 - Prigoare; E. NADRA aprecia: Cât se poate ocolește așezările omenești, totuși în 1955 am găsit-o cuibărind în gropile de lângă Cărămidăria Fratelia. Într-un mal de pământ surpat lângă apă și-au săpat trei perechi galeriile. N-au reușit însă să-și crească puii, deoarece cuiburile au fost distruse de copii, care au venit să facă baie în apă lângă cuiburi. Cărămidăria nu mai există, majoritatea cubicelor între timp au fost umplute sau le-au invadat vegetația. Azi într-adevăr nu mai cuibărește în oraș.
- 22 - *Upupa epops* L. 1758 - Pupăză; Cuib cu trei pui în gunoaiele Cimitirului Calea Buziașului, 1988; în mormanele de fier vechi 1992, vara am văzut în zbor și am auzit altădată voce în perimetrul Crescătoriei de Bizami de la Pădurea Verde, în perioada cuibăritului.
- 23 - *Jynx torquilla* L. 1758 - Căpântortură; Cuib în platan în Parcul Central lângă ștrand, 1982. Posibil să fi cuibărit mai des și în alte locuri din oraș. În Pădurea Verde cuibărește regulat.
- 24 - *Piscus viridis* L. 1758 - Ghionoaie verde; E. NADRA nota, că pe când de-a lungul Begăi erau încă multe sălcii bătrâne, ciocănitorele verzi au cuibărit în fiecare an pe aici, scorburile scobite de dâșii le-am găsit în sălcii și platani. De când arborii mari s-au rărit și s-a schimbat aspectul de altădată, și ciocănitorele verzi au părăsit orașul; Cuibărește permanent în incinta Muzeului Satului Bănățean, din vecinătatea Pădurii Verzi; a cuibărit în parcul Neptun în 1995. Posibil și în alte parcuri de întindere mare (primăvara se aude vocea foarte des).
- 25 - *Dendrocopus major* (L.) 1758 - Ciocănitore mare; A cuibărit în măr, în strada Ofcea, 1994. Se pot întâlni des exemplare în parcuri.

- 26 - *Dendrocopos syriacus* (Hempr. et Ehrenb.) 1833 - Ciocănițoarea-de-grădini; E. NADRA scrie, că ciocănițoarea pestiță urbană de abia în 1933 a fost semnalată de I. CĂTUNEANU, ca specie nouă pentru țară. Deși după cum aminteste D. LINȚIA - primele indicații la această formă le dă R.R. von DOMBROWSKY, fără a avea curajul a le considera *Syriacus tipicus* sau o subspecie a acesteia. Prof. D. LINȚIA în primăvara anului 1937 la Timișoara a observat în fața ferestrei dinspre curte, că într-un plop piramidal o pereche a început să-și cioplească scorbura, astfel că a avut prilejul să observe toată biologia lor. La acest cuib am avut și eu ocazia să fac o serie de observații interesante. După aceea am mai întâlnit-o în multe localități, dar numai în complexul de clădiri, în apropierea așezărilor omenești. Am constatat că este destul de frecventă, dar nu i s-a acordat destulă atenție din partea ornitologilor, crezând că au de-a face cu ciocănițoarea pestriță mare, care de fapt nu clocește în apropierea așezărilor omenești, ci numai în păduri sau eventual în parcuri mai mari. Cele mai multe scorburi le-am găsit cioplite în plop, nuc, dud și platan; Noi am văzut cioplitul unui cuib într-un plop din Parcul Dósza în 1982, care însă nu s-a finalizat. Cuibărește în parcuri.
- 27 - *Galerida cristata* L. 1758 - Cicârlan; E. NADRA a găsit pe tereuri virane mai întinse, unde pe lângă grădini de zarzavaturi și izlaz cu iarbă mai scundă, terenul este întretăiat cu un drum pentru căruțe, am întâlnit în timpul clocitului. Am găsit cuibărind în apropiere gropilor cu lut de lângă cărămidării, arenele mai mari de sport, obor și în apropierea liniei ferate, de terenuri la periferiile orașului; Noi am găsit cuib cu două ouă în bălăriile de la Ronaț în 1980; în terenul hipic al U. M. Calea Lipovei în 1986; pe rambleul Stadionului în 1987; Cei de la Horticola găsesc anual 10-15 cuiburi în timpul cositului ierbii.
- 28 - *Hirundo rustica* L. 1758 - Rândunică; E. NADRA aprecia, că deși la numărul rândunelelor care cuibăreau în oraș în ultimele două decenii, 1940-1950, s-a observat o scădere destul de mare, în prezent încă se poate spune că este destul de frecventă. Cuiburile de obicei le clădește în interiorul clădirilor, în holul porților acoperite, în grajduri, șoproane, poduri, pe grinzi. În câteva cazuri am găsit-o cuibărind chiar în încăperi locuite, pe lampa electrică; Astăzi cuibărește în număr redus în zonele periferice, în case și grajduri. Apare mai frecvent în satele riverane municipiului. În general însă numărul lor a scăzut alarmant.

- 29 - *Delichon urbica* (L.) 1758 - Lăstun-de-casă; E. NADRA apreciază, că este destul de comună. Cuibul și-l clădește pe partea exterioară a clădirilor, sub balcoane, sub streșină, între ornamentele clădirilor, sub poduri, de obicei între înălțimea etajului I și III. În cele mai multe cazuri formează colonii în care se pot observa cuiburile lipite unele de altele. Se observă, în ultimii ani o scădere numerică; Azi încă are o revenire numerică și împreună cu drepnea neagră ocupă nișa ecologică rămasă goală în urma diminuării rândunicii. Renovarea și vopsirea fațadelor înseamnă o lichidare totală a coloniilor care se refac destul de repede.
- 30 - *Oriolus oriolus* (L.) 1758 - Grangur; După E. NADRA este frecventă. Preferă pentru cuibărit parcurile, grădinile cu pomi fructiferi, aleile și grupurile de arbori mai înalți. Cuibul și-l construiește spânzurat în furca crăcilor laterale, în cele mai multe cazuri pe nuci și plop; Am întâlnit cuib pe plop canadian lângă Turbină în 1991. Numai în anumiți ani se aud mulți masculi cântând în parcuri (?).
- 31 - *Garrulus glandarius* (L.) 1758 - Gaiță; E. NADRA a descoperit un cuib, încă din anul 1917, în Parcul Eminescu. Era clădit pe lângă trunchiul unui molid la o înălțime de cca. 8 m de la sol. De atunci n-am mai găsit cuibărint; Noi am găsit în incinta Uzinei de Apă Fabric un cuib pe molid în 1975; pe aleea Bega pe plop piramidal în 1982; în Parcul Liceului Calderon pe arțar în 1993 și 1995. Pasărea care se alarmează atât de ușor în perioada rece este una foarte discretă în perioada clocitului.
- 32 - *Pica pica* (L.) 1758 - Coțofană; E. NADRA spune că cuibărește în număr destul de redus în grădini mari, parcuri, cimitire, alei, în cele mai multe cazuri pe plop, salcâmi sau conifere. Pe când în afară de oraș cuiburile sunt clădite pe tufişuri și spini la distanță mică de la pământ, în oraș cuiburile sunt clădite de regulă pe arbori mai înalți; Noi am întâlnit cuibărint pe sofora în 1977, Cimitirul Calea Șagului; cea mai recentă cuibărire observată de către noi a fost în Parcul Liceului Calderon în 1992 de unde după apariția gaițelor s-a mutat pe un molid în curtea casei din Strada Ofcea nr.6, unde a scos pui timp de 2 ani, 1993-1994; În urma derajului pisicilor și-a clădit un nou cuib la 3 m distanță, mutându-se pe un tei din stradă, refolosind materialul cuibului vechi în 1995. A încercat și a doua cuibărire după ce a scos pui dar era deranjată de huhurezul mic; în 1996 a clădit un cuib nou pe un dud la 50 m distanță, dar în partea opusă a străzii, din nou folosind materialele în parte din cuibul abandonat. Familia de huhurezi a reușit să ocupe cuibul din timp și

a reușit să depună două ouă, când în urma invaziei ciorilor-de-semănătură, care aveau colonie la cca. 150 m, în Parcul Liceului Calderon, cuibul a fost parțial demontat.

- 33 - *Coleus monedula* (Fisch.) 1811 - Stăncuță; E. NADRA socotește, că este una dintre cele mai frecvente păsări, care cuibăresc în oraș. Cuibul lor îl găsim în arbori scorburoși, poduri de case, turnuri, hornuri, burlane, în golurile peretilor pe care în caz de nevoie le mai lărgeste, în ornamentațiile clădirilor, în ventilatoare etc. De multe ori cu materialele cuiburilor înfundă coșurile, prin aceasta dând mult de lucru hornarilor. Într-un caz a găsit-o instalată cu cuibul pe un salcâm, într-o mică colonie de ciori-de-semănătură, în cuib părăsit al ciorii. Unde este posibil cuibăresc în colonii. În oraș cuiburile de pe clădiri le-am găsit la înălțimea et.I, deci la 8 m în sus, până la turnul bisericilor. Am mai găsit cuib și pe stâlp de fier profilat; în continuare este una dintre cele mai frecvente dintre speciile cuibăritoare; în podul Castelului Huniade a crescut 4 pui în 1982. În sezonul de iarnă se asociază cu ciorile-de-semănătură cca. 1500-2000 de exemplare, majoritatea fiind oaspeții de iarnă. Hornarii susțin că anual îndeapărtează din hornuri cca. 300 de cuiburi de stăncuță.
- 34 - *Corvus cornix* L. 1758 - Cioara grivă; E. NADRA a constatat, că pe teritoriul intern al orașului cuibărește izolat în perechi. Cuibul și-l construiește pe arbori înalți în parcuri, grupuri de arbori sau grădini mai mari, în cele mai multe cazuri pe platani, plop, molizi sau brazi. Mai mulți ani de-a rândul într-un grup de platani lângă Catedrala Ortodoxă Română cuibărea o pereche. Într-o primăvară la grupul de platani au apărut câteva perechi de ciori-de-semănătură tot cu scopul de a cuibări acolo. Perechea de cioară cenușie din acel an a părăsit locul și grupul de platani este ocupat de gălăgioasele ciori de semănătură; Noi am întâlnit un singur cuib, care a fost construit pe salcâm în Cimitirul Calea Șagului, în 1979. Posibil să cuibărească mai multe perechi, dar specia este foarte sensibilă la zgomote.
- 35 - *Corvus frugilegus* L. 1758 - Cioara-de-semănătură; E. NADRA spune că, colonii propriu-zise numai în ultimele decenii (1940-1950...) s-au putut observa în interiorul orașului. Cea mai mare colonie este lângă Catedrala Ortodoxă Română pe un grup de platani bătrâni care numără în unii ani până la 80 de cuiburi. Mai cuibăresc și împrăștiate în câteva perechi. Deși aceste cuiburi aproape în fiecare an sunt distruse, în timpul ciocitului sau când au deja pui, prin

doborârea lor, iar păsările alungate chiar împuşcate, an de an primăvara revin la același loc și își construiesc colonia din nou. Arborii preferați sunt platanii, salcâmi și plopii. În ultimii ani, în ceea ce privește cuibăritul lor, se observă o sporire. Noi am constatat, că începând din anii '60 s-au consolidat coloniile cu zeci și sute de cuiburi. Până în zilele noastre s-a încercat în fel și chip distrugerea lor, prin stropiri cu jet de apă, stropiri în cuiburi cu pesticide, campanii de împuşcare (1996) și se pare că totul este degeaba. Reziduurile orașului sunt o sursă permanentă de hrană accesibilă și de calitate, iar pădurile din vecinătatea orașului, în caz de nevoie, rămân un refugiu sigur pentru cuibărire, atunci când în scopuri agroculturne majoritatea lizierelor și trupurile mici de pădure au fost defrișate de pe Câmpia Vestică. Amintim coloniile din Parcul Central (pe platani), lângă Castelul Huniade (pe platan), în Parcul Neptun (pe stejar și frasin), în Parcul Liceului Calderon (pe stejar), în vecinătatea Colegiului Bănățean (pe plopi piramidali), în vecinătatea Motelului și la Camping (pe stejar și frasin), în cartierul Plopi (pe plopi piramidali) etc. Numărul perechilor ciocitoare o apreciem la cca. 1000. În sezonul rece, de asemenea, ciorile-de-semănătură se concentrează în jurul Timișorii, se hrănesc la depozitul de gunoarie Șag, la fermele Comtim-ului, la mori, la silozuri etc. și înnoptează în pădurile Bistra și Pădurea Verde, preferând anumite sectoare ale acestora. Împreună cu oaspeții de iarnă numărul lor atinge cca. 35.000-50.000 de exemplare, în circuitul materiei și energiei fiind o specie cu dominantă absolută în Câmpia Vestică a țării.

- 36 - *Parus palustris* L. 1958 - Pițigoi sur; E. NADRA a întâlnit numai o singură dată, 1918, când a găsit cuib în Parcul Eminescu, în aleea de lângă Canalul Bega, în scorbura unui salcâm la o înălțime de cca. 5 m; Am surprins cuibărind în Parcul Neptun în crăpătura unui castan, în 1991. În perioada cuibăritului se pot observa câteva exemplare și în alte parcuri.
- 37 - *Parus caeruleus* L. 1758 - Pițigoi albastru; E. NADRA în câteva cazuri a găsit cuibărind în scorburi de arbori din parcuri și grădini mai mari cu pomi fructiferi. Cuibărește destul de rar. Noi am întâlnit în curtea Uzinei de Apă Fabric în tei, 1980, în Parcul Liceului Calderon pe arțar în 1990, în Parcul Neptun în scorburaă de ciocănitoare, pe castan, 1991.
- 38 - *Parus major* L. 1758 - Pițigoi mare; După E. NADRA este frecventă în parcurile și grădinile din oraș, unde sunt și arbori scorburoși. Mai

- cuibărește și în scorburi artificiale, în goluri de pereți, țevi mai groase, în grămezi de lemne, rar la înălțimea mai mare de 5 m; Noi am găsit cuibărind în curtea Liceului Silvic în căsuță artificială, 1985; în cutia poștală din Ghiroda Veche, 1990; la Muzeul Satului Bănățean în stejar, 1990.
- 39 - *Aegithalos caudatus* (L.) 1758 - Pitigus codat; Am găsit cuib în Cimitirul Rusu Șireanu pe tufă de porumbe, 1980; la Muzeul Satului Bănățean pe porumbe 1989; la liziera Pădurii Verzi pe porumbe, 1990, în apropierea Grădinii Zoologice.
- 40 - *Sitta europaea* Wolf. 1810 - Țiclean; E. NADRA a notat, că în decursul anilor numai o singură dată, 1916, i-a găsit cuibul în parc, într-o scorbură veche de ciocănitoare a cărei intrare era îngustată cu lut; între timp a devenit o prezență comună a parcurilor din oraș în perioada cuibăritului. Cuib în scorbură de platan, Parcul Neptun, 1996.
- 41 - *Certhia brachydactyla* C. L. Brehm 1820 - Cojoaică-de-grădină; A cuibărit în Parcul Botanic pe sofrora, 1977; am observat exemplare în timpul clocitului în Parcul Central, spatele strandului, 1980, în Parcul Liceului Silvic, 1985, în Parcul Tineretului pe stejar 1986.
- 42 - *Troglodytes troglodytes* (L.) 1758 - Ochiu-boului; E. NADRA reține, că o singură dată a găsit cuibărind în anul 1917 sub un mal abrupt al Begăi Vechi vis à vis de Școala Normală. Cuibul era clădit cu o singură intrare între rădăcini; Noi am observat în perioada cuibăritului între crengi uscate în curtea Horticola Fabric. Cuibul nu l-am găsit însă. Iarna este o prezență frecventă în oraș.
- 43 - *Saxicola rubetra* (L.) 1758 - Mărăcinar; E. NADRA susține că până când locurile virane din interiorul orașului erau încă mai întinse, cuibul acestei păsări l-a găsit foarte des pe lângă malurile ierboase și tufoase ale șanțurilor și gropilor, sau pe ridicăturile din fânețe sau izlazurile umede. În ultimul timp pe aceste locuri s-au ridicat clădiri și mărăcinarul mic a devenit o pasăre rar cuibăritoare; Cuibărește regulat 1-2 perechi în bălăriile Ronat; l-am întâlnit cu hrană în cioc într-un teren viran din zona Ion Ionescu de la Brad în 1995; în spatele Uzinei U. M. T. pe un perimetru de cca. 100 m² erau 2 cuiburi cu ouă, 1996.
- 44 - *Oenanthe oenanthe* (L.) 1758 - Pietrar sur; După E. NADRA cuibărește pe terenuri deschise, lângă gropi, diguri, grămezi mai vechi de cărămizi sau de piatră, grămezi de lemne și în asemenea locuri favorabile. În aceste locuri își clădește cuibul, în crăpături sau găuri. Ca pasăre clocitoare în zona orașului este destul de rară;

- Deși nu am găsit cuib, am observat prezența perechii în spatele Ambalajului metalic și pe o arătură lângă Spitalul Județean, în toată perioada clocitului. Posibil să cuibărească câteva perechi.
- 45 - *Phoenicurus phoenicurus* (L.) 1758 - Codroș-de-pădure; A cuibărit într-o hală la U. M. T., crescând 5 pui în 1980. Se observă des și în perimetrul Muzeului Satului Bănățean, unde posibil să cuibărească.
- 46 - *Erithacus rubecula* (L.) 1758 - Măcăleandru; interesant, că E. NADRA nu amintește. Noi am găsit cuib lângă restaurantul Pădurea Verde în 1980; în spatele Studioului de Radio într-o grădină părăsită din 1984. În sezonul rece o prezență permanentă în parcuri și cimitire.
- 47 - *Luscinia megarhynchos* C. L. Brehm 1831 - Privighetoare roșcată; După E. NADRA fiecare parc mai mare își are perechea de privighetoare. Cuibul și-l construiește de obicei sub desigurul tufelor umbroase pe pământ unde din abundență se găsește frunziș căzut. De multe ori cuibul se găsește chiar la baza tufei. Din anii 1930-1940, când de-a lungul Begăii se găseau tufe mari și dese din abundență, erau perechi care cuibăreau și acolo, însă acum și această specie a devenit mai rară în oraș: Se mai aude în parcuri rareori și nu ca specie cuibăritoare; cuibărește la liziera pădurii paralelă cu calea ferată și în perimetrul pârâului Bahela. Noi nu am căutat cuiburi, totuși cuibăritul este cert după multe semne.
- 48 - *Turdus merula* L. 1758 - Mierlă neagră; E. Nadra a observat, că de când aspectul natural și sălbatic al parcurilor s-a schimbat în oraș n-au mai rămas mierle să clocească decât una sau două perechi. Cuiburile de regulă și le-au clădit pe conifere mai tinere, lipit de trunchiurile brazilor sau a molizilor, sau între lăstarii mai mari ai arborilor; Astăzi cuibărește pretutindeni și în număr mare în oraș, devenind o specie de oraș aproape prin excelență. Cuiburi am găsit pe esențe de tei, păr sălbatic, tisa, molid, brad, garduri vii, iederă, *Thuja*, viță de vie sălbatică, *Forsitia*, *Buxus* etc., folosind fâșii de nylon și sfori, chiar cârpe în consolidarea cuibului. În 1994 a cuibărit pe lângă trotuarul din fața Prefecturii, pe un brad argintiu, la 1 m de sol și a scos patru pui, în plin centru.
- 49 - *Turdus philomelus* C. L. Brehm 1831 - Sturz cântător; Cuibărește mai rar în parcurile centrale; cuib cu 5 pui în Muzeul Satului Bănățean, 1980; lângă rambleul căii ferate Ronaț 2 ouă, 1987; cuib în construcție în pepiniera C.F.R. pe *Forsitia*, 1989; în spatele Pescăriei Ghiroda 4 pui, în 1991.

- 50 - *Locustella luscinioides* (Savi.) 1824 - Grelușel-de-stuf; După voce cuibăresc cel puțin două perechi în stufărișul din Ghiroda Veche.
- 51 - *Acrocephalus shoenobeanus* (L.) 1758 - Lăcar mic; Câteva perechi pe malul cu stufăriș al Begăi.
- 52 - *Acrocephalus palustris* (Bechst.) 1798 - Lăcar-de-stuf; După E. NADRA cuibărește destul de des în zona orașului printre buruieni, urzici și răchitișuri. Cuiburile le-am găsit construite aproape de pământ la cca. 30-80 cm de la suprafață. În materialul cuibului de regulă se găsesc țesute și fire sau frunze de la planta pe care este fixat cuibul; Cuib în grădina părăsită din Freidorf, 1965.
- 53 - *Acrocephalus scirpaceus* (Herm.) 1804 - Lăcar târâiac; Posibil câteva perechi în stufărișul de la Ghiroda Veche și la decantoarele Fabricii de Zahăr.
- 54 - *Acrocephalus arundinaceus* (L.) 1758 - Lăcar mare; E. NADRA a remarcat, că unde există vreun petec de trestie pe lângă ape, mai cu seamă la gropile cărămidarilor nu lipsește nici lăcatul mare. Când trestia nouă a crescut destul de mare își țese și leagă cuibul între 3-5 fire învecinate la cca. 1 m înălțime de la nivelul apei; Idem; cuib pe canalul Bega-Timiș în 1967.
- 55 - *Hippolais icterina* (Vieill) 1817 - Frunzăriță galbenă; Cuib lângă Motel pe frasin în 1985.
- 56 - *Hippolais pallida* (Linderm.) 1843 - Frunzăriță cenușie; E. NADRA relatează: Prima dată am identificat-o în vara anului 1943. De atunci numărul lor pare să fie în creștere. În 1946 am împușcat în oraș o pereche clocitoare și am colectat și cuibul original cu o pontă de trei ouă, pe seama Muzeului din Timișoara. Cuibul era într-un parc mic botanic în apropierea unui gard de zid pe un molid cu o înălțime de 3-4 m. În anul 1947 locul familiei distruse a fost înlocuit cu altă pereche, și de atunci an de an cuibărește o pereche acolo. În 1955 în timpul cuibăritului am descoperit-o în două locuri în oraș; Noi nu am găsit cuib dar am văzut de câteva ori în perioada cuibăritului lângă rambleul căii ferate, după Penitenciar, lângă Liceul Eftimie Murgu și pe acoperișul clădirii Bastion. Posibil să cuibărească câteva perechi.
- 57 - *Sylvia nisoria* (Bechst.) 1795 - Silvie porumbacă; E. NADRA a găsit-o destul de frecventă. Cuibărește pe tufișuri sau spinării, în grădini mai mari, cimitire sau margine de parc. Cuiburile găsite rar au fost la înălțimi mai mari de 1 m de la pământ; Cuib în Cimitirul Între Vii, 1984; în pepiniera Horticola C.F.R., în 1989, pe thuja în ambele cazuri.

- 58 - *Sylvia atricapilla* (L.) 1758 - Silvie-cap-negru; După E. NADRA comună. Îi plac parcurile cu arbori mai mari și cu mult subarboret. Cuibul simplu și-l clădește între bifurcația ramurilor în tufe la o înălțime de 1-2 m; Aproape anual găsesc câte un cuib în iederă, tisa, soc în zona Băile Neptun - Pestalozzi; cuib cu 4 pui în incinta Uzinei de Apă Fabric pe *Crataegus*, 1995.
- 59 - *Sylvia communis* Lath. 1787 - Silvie cu cap sur; E. NADRA spune, că deși la această pasăre nu-i plac grădinile de lângă case sau terenurile cu așezări omenesti, pe loturile mai întinse din raza orașului, unde sunt desişuri nu prea înalte și îndeosebi mărăcinişuri spinoase, a găsit cuibărind. Cuibul și-l construiește în desiş, în urzici mai înalte, abia la o palmă de pământ, maximum la 1/2 m; Noi am găsit cuibărind în spatele grădinilor Ronat, 1981; lângă Grădina Zoologică în 1991.
- 60 - *Sylvia curruca* (L.) 1758 - Silvie mică; După E. NADRA era frecventă. Cuibărește în grădinile din jurul caselor, în cimitire, parcuri cu tufişuri, în tufe de ariș, măcieș, păducel s.a. Cuibul este așezat aproape de pământ, dar acelea din apropierea caselor sunt câteodată la înălțimi mai mari; Este cea mai frecventă dintre silvii; Cuib în bălăriile din Cimitirul Calea Buziașului, 1974; pe iasomie într-o curte din Fratelia, 1982; în tufă de măcieș din Cimitirul Rusu Şirianu, 1984; în gard viu la Uzina de Apă Fabric, 1990.
- 61 - *Phylloscopus collibita* (Vieill.) 1817 - Pitulice mică; Cuib în Parcul Central în castan în 1977. După prezență posibil și în alte locuri.
- 62 - *Muscicapa striata* (Pall.) 1764 - Muscar sur; E. NADRA spune, că este destul de frecvent. Cuibul și-l clădește jumătate ascuns la baza unei crăci laterale sau într-un început, sau semiscorbura, câteodată după scoarta care s-a desprins puțin din trunchiul arborelui, printre ornamentele clădirilor. Într-un caz o pereche și-a clădit cuibul chiar deasupra porții de lemn a Castelului Huniade, pe rama porții. Cu toate că, la fiecare închidere și deschidere a porții s-a zguduit destul de puternic toată construcția de lemn împreună cu cuibul pe care clocea pasărea, ea nu s-a lăsat stingherită și a rămas mai departe pe cuib. În ultimele decenii numărul lor scade; Cuib în Parcul Rozelor, 1987; Lângă Motel în 1990; în Parcul Neptun, pe glicide 1991. În migrație este foarte frecvent în oras.
- 63 - *Motacilla alba* L. 1758 - Codobatură albă; E. NADRA spune că, în mai multe rânduri a găsit cuibărind în apropierea gropilor de lut, lângă cărămidării, depozit de lemne sau cherestea; Noi am observat hrănitul puilor la mal stâng Bega în dreptul Tăbăcăriei, în 1977; cuib

pe Canalul Bega-Timiș în 1980; cuib cu pui în incinta Antenei de Radio, 1993.

- 64 - *Lanius collurio* L. 1758 - Sfrâncioc roșietic; După E. NADRA cuibărește des în oraș la marginea parcurilor, grădinilor cu pomi unde se găsesc și tufe de soc, păducel sau porumbe. Cuibul rar este clădit la înălțime mai mare de 2 m; Am întâlnit cuibărind de câteva ori în cimitire, lângă rambleul căii ferate, de regulă pe tufe de porumbe.
- 65 - *Lanius minor* Gmel. 1788 - Sfrâncioc-de-vară; E. Nadra spune, că deși în afară de oraș este o pasăre frecventă, în oraș îl găsim mai rar. L-am găsit cuibărind în grădini întinse cu pomi, alee și pe arbori singurațici mai înalți, plopi piramidali, salcâm și stejar, rareori pomi fructiferi. Cuibul se găsește de regulă la baza unei crăci laterale sau chiar pe aceasta, la o înălțime între 4-8 m; Noi nu l-am întâlnit cuibărind deși acest fapt este posibil.
- 66 - *Sturnus vulgaris* L. 1758 - Graur; E. NADRA afirmă că, cuibărește frecvent în parcuri, grădini mai mari cu arbori sau pomi bătrâni și scorburoși, scorburi părăsite de ciocănitari sau în crăpăturile edificiilor mai mari. În jurul anilor 1940 consecutiv au cuibărit 10-15 perechi la etajul al III-lea dinspre vest al Palatului Cultural în golurile formate între zid și ramele ferestrelor. Unde e cu puțință cuibăresc în colonii; Noi am întâlnit cuibărind în căsuțe artificiale la Liceul Silvic; cuib în burlan la Muzeul Satului Bănățean, 1985; în scorbura de stejar din Parcul Tineretului, 1988 etc. Este o specie frecvent cuibăritoare, ocupând nișele ecologice a speciilor mai timide.
- 67 - *Passer domesticus* (L.) 1758 - Vrăbie-de-casă; După E. NADRA este cea mai comună pasăre clocitoare. Cuibărește prin crăpăturile clădirilor, în golurile de la acoperișul caselor, în dosul ornamentelor de la clădiri, în dosul tăbliilor de firme, pe stâlpi de fier profilat. Aproape în toate cuiburile de barză se găsesc cuiburi de vrăbii. În lipsa altor posibilități își mai clădesc cuiburi și în aer liber, pe vârful arborilor mai înalți decât furca crengilor, sau pe plopi piramidali la baza deasă a crăcilor laterale. Aceste cuiburi sunt mari și închise având o singură ieșire laterală. Se formează chiar și colonii. În mai multe cazuri ocupă cuiburile rândunelelor de casă, lărgind intrarea; Omniprezentă în oraș. La Castelul Huniade la sosirea drepnelor negre sunt aruncate de sub strașină 5-10 pui de vrăbii; cuiburile libere devin din ce în ce mai rare, noi am întâlnit în Cimitirul din Calea Șagului pe un salcâm în 1989.

- 68 - *Passer montanus* (L. 1758 - vrabie-de-câmp; E. NADRA apreciază că este comună. Cuibărește aproape fără excepție în scorburi, în special în alee de salcâmi bătrâni, în sălcii scorburoase sai în grădinile cu pomi fructiferi. Des ocupă cuiburile artificiale puse pentru pițigoi sau alte păsări insectivore; Cuib în barieră din Pădurea Verde, 1980; în căsuțe artificiale Liceul Silvic, 1982; în crăpătura zidului Fratelia, 1984.
- 69 - *Fringilla coelebs* L. 1758 - Cinteză; E. NADRA spune că, este comună în parcuri. Cuibul și-l clădește pe arbori, la baza crăcilor laterale sau chiar pe cracă la o înălțime de 6-7 m. Am găsit cuib și în desișul coniferelor mai tinere la o înălțime mai mică. Numărul cinghițelor, în ultimele două decenii este în scădere, cel puțin în regiunea Timișoarei; Noi am găsit cuibărind în apropierea Muzeului Satului Bănățean, pe stejar, 1990; în Parcul Neptun, pe prun ornamental, 1995. Este numeroasă în porțiunea întrepătrunderii orașului cu Pădurea Verde.
- 70 - *Serinus serinus* L. 1766 - Cănăraș; Deși E. NADRA nu amintese; astăzi este o pasăre frecvent clocitoare în parcuri și cimitire preferând coniferele; în 1990 am întâlnit cuibărind pe buxus în Grădina Botanică și în viță de vie sălbatică din Fabric.
- 71 - *Carduelis carduelis* (L.) 1758 - Sticlete; După E. NADRA cuibărește regulat în parcuri și de-a lungul străzilor sau aleilor, de obicei într-o ramificație în vârful unei crăci laterale. Cuibul de multe ori este clădit la o înălțime considerabilă până la 10 m, însă am găsit unul pe un conifer tânăr la care se putea ajunge ușor cu mâna; Noi am găsit cuibărind pe soc, 1968; pe prun în Freidorf, 1975; pe prun ornamental, 1978; pe plop piramidal, pe aleea Bega, 1982; în iederă, pe trunchi de molid, 1995.
- 72 - *Carduelis chloris* (L.) 1758 - Florinte; E. NADRA afirmă că, cuibărește frecvent atât în parcuri, cimitire cât și de-a lungul străzilor frecventate. Cuibul și-l clădește pe o cracă laterală, nu prea sus, și în tufișuri, prin arbori, bine ascuns în frunziș, sau pe conifere; Si astăzi cuibărește fără jenă și în locurile circulate; cuib cu doi pui pe Tisa în centrul orașului, 1987.
- 73 - *Coccothraustes coccothraustes* (L.) 1758 - Botgros; E. NADRA spune că numai o singură dată a găsit cuibărind în oraș, în 1920. Cuibul era clădit pe o cracă laterală a unui arbore din Parcul Poporului, era deasupra unei alei la o înălțime de 6 m; Preferă pentru cuib arborii înalți. Noi nu am găsit cuib, dar semnalăm prezența speciei pe tot parcursul perioadei de clocit, în majoritatea parcurilor și în special în incinta Muzeului Satului Bănățean.

- 74 - *Emberiza calandra* L. 1758 - Presură sură; După E. NADRA pe teritoriul interior mai rar. A găsit cuibărand lângă grădini mai mari de zarzavaturi, în apropiere era și teren viran neglijat; Noi am întâlnit în bălăriile de la Ronat, 1977; în zona Uzinei de Apă II, lângă pepiniera Horticola; În fața Institutului de Meteorologie, 1991.
- 75 - *Emberiza citrinella* L. 1758 - Presură galbenă; Am găsit un cuib în spatele menajului hipic, 1992. Numărul perechilor este mai mare în zona de contact cu Pădurea Verde, și al caselor mărginașe (la Sericicultură).
- 76 - *Embriza schoeniclus* (L.) 1758 - Presură-de-stuf; Posibil, după prezență, câte 1-2 perechi în stufărișul Ghiroda Veche, la Fabrica de Zahăr și pe Canalul Bega-Timiș.

Deși nu aparțin avicenzozelor sălbatice, trebuie să amintim și porumbeii de casă resălbăciți, care cuibăresc în număr mare (cca. 3-500 perechi), în podul caselor, pe ornamentele clădirilor, în geamuri nefolosite. De regulă cuibăresc mai multe perechi laolaltă. Se hrănesc pe seama unor iubitori de animale care le aduc zilnic semințe și resturi menajere. Incontestabil că produc pagube, prin excrementele lor, atât la structurile de lemn din poduri cât și fațadelor clădirilor monument din centru, totuși ei sunt o atracție specifică municipiului Timișoara.

În concluzie, deși nu pare la prima vedere, orașul adăpostește o sumedenie de locuri acceptate de păsări pentru cuibărit. Lucrarea noastră este doar un semnal, fără pretenția cercetării sistematice, care va trebui continuată urmărind în continuare dinamica a peste 70 de specii de păsări cuibăritoare, ce aparțin la 14 ordine și 34 de familii.

Zonele verzi din Timișoara ocupă spații însemnate și în ciuda diminuării zilnice a biotipurilor naturale, se crează altele noi, artificiale, care în timp consolidându-se sunt capabile să mențină un număr însemnat de populații de păsări cuibăritoare. Hrana abundentă și accesibilă rămâne o atracție irezistibilă pentru numeroase specii de animale, și nu numai păsări, care fac numeroase și atipice "improvizații" ca să rămână în preajma sursei de hrană. Lipsa dușmanilor naturali este un alt argument. Față de orașele din vest la noi nu se manifestă, încă, nici o tendință de protecție a avifaunei municipale. Chiar în perioada cuibăritului se declanșază anual campania de combatere a rozătoarelor, cu semințe aruncate în parcuri la suprafață, ceea ce atrage și decimează speciile de păsări granivore, iar în urma morții unui părinte și puii din cuiburi sunt sortiți pieirii. Se organizează campanii de împușcare a a ciorilor-de-semăntură, ș.a.m.d. Propunem consultări cu specialiști

ornitologi, în vederea organizării unei rețele de căsuțe artificiale de cuibărit în timp de iarnă; editarea unor afișe și materiale publicitare în acest sens.

CONTRIBUTION TO THE STUDY REGARDING THE HATCHING BIRDS FROM TIMIȘOARA

Abstract

The author reports the hatching of 76 bird species, belonging to 14 Orders and 34 Families, in the period 1974-1997. He rezumes the unpublished observations carried out by the ornithologist EMIL NADRA (1904- 1978) on hatching birds between 1940-1956.

The hatching possibilities and the food sources are also being analysed. The author suggest the organisation of bird protetion in cooperation with the townhall of Timișoara and proposes the manufacturing of artificial hatching houses an the feeding during winter.

He is also concerned with accelerating the publishing of avertising and educational materials.

Adresa autorului:
ANDREI KISS
MUZEUL BANATULUI TIMIȘOARA
P-ța Huniade nr.1
1900 - Timișoara
ROMÂNIA